

Психолого-педагогічні аспекти організації навчального процесу у вищій школі педагогом (приклад оформлення)

МЕТА:

Загальноосвітня (навчальна) – дати уявлення...

Розвивальна – забезпечити засвоєння особистістю

Виховна – виховувати особистість викладача

Педагогічна діяльність (ПД) у вищій школі (моделі 1,2,3)

Методи й технології навчання у
вищій школі (*повторення*)

Agenda (план виступу). **Методи і технології навчання.**
Педагогічна діяльність у вищій школі

1. *Поняття про методи та прийоми навчання. Діяльність викладача вузу.*
2. Класифікація методів навчання. Модель ПД.
3. Поняття про засоби навчання.
4. Поняття про технології навчання у вищій школі. Види робіт педагога вузу
5. Поняття про сучасне інформаційно-освітнє середовище.

про Термін “метод”

- походження від давньогрецьк.
-“*методос*”, що означає *шлях, спосіб пізнання*.
- методи навчання – це *способи спільної діяльності* викладачів і студентів, спрямовані на розв’язання навчальних завдань.
- кожний метод навчання реалізується за допомогою системи *прийомів*.

про Прийоми навчання та ПД

- це – складова частина методу навчання, його елемент як інструмент
- Приклад 1. проблемна бесіда
- Приклад 2. робота з підручником
- Проблема ПД - у педагогічній діяльності інструментом є особистість викладача

Приклад 1. Проблемна бесіда (метод навчання)

передбачає :

різні прийоми створення проблемних ситуацій (демонстрація проблемного досліду, виконання завдання, результат якого суперечить наявним у студентів знанням, виявлення невідповідності життєвого досвіду науковим знанням);

- різні прийоми, які скеровують мислення студентів під час формулювання гіпотез (або здогадок) про причину тієї суперечності, яка призвела до проблемної ситуації (прийом актуалізації необхідних знань, прийом аналогії);
- різних прийоми перевірки гіпотез, висловлених студентами в ході бесіди (перевірка відповідності гіпотези основним концепціям, експериментальна перевірка гіпотези).

Приклад 2. У методі організації роботи студентів з

підручником

Є такі прийоми:

конспектування, складання плану тексту, підготовка тез, цитування, складання анотації, рецензування, створення словника пройденої теми, побудова схематичної моделі тесту.

Хто та як організовує навчання? *праця педагогів вищої школи*

- Психологічні аспекти *передового* та *новаторського* досвіду викладачів.
- *передовий* – це: *привернути увагу студентів до прикладних аспектів теми;*
- новаторський* – це “емоційно пробуджувати розум” студентів точно за формулою В.О. Сухомлинського

Хто такий педагог-професіонал

- професія викладача вищого навчального закладу - одна із найбільш **творчих і складних** професій, в яких поєднано науку та мистецтво;
- професійна педагогічна діяльність викладача може розглядатися як **цілісна динамічна система**;
- **проблема педагогічної діяльності** (пригадай про інструмент ПД та див. нижче).

Модель 1 ПД (Н. Кузьміной)

п'ять структурних елементів:

- суб'єкт педагогічного впливу,
- об'єкт педагогічного впливу,
- предмет їх спільної діяльності,
- цілі навчання,
- засоби педагогічної комунікації

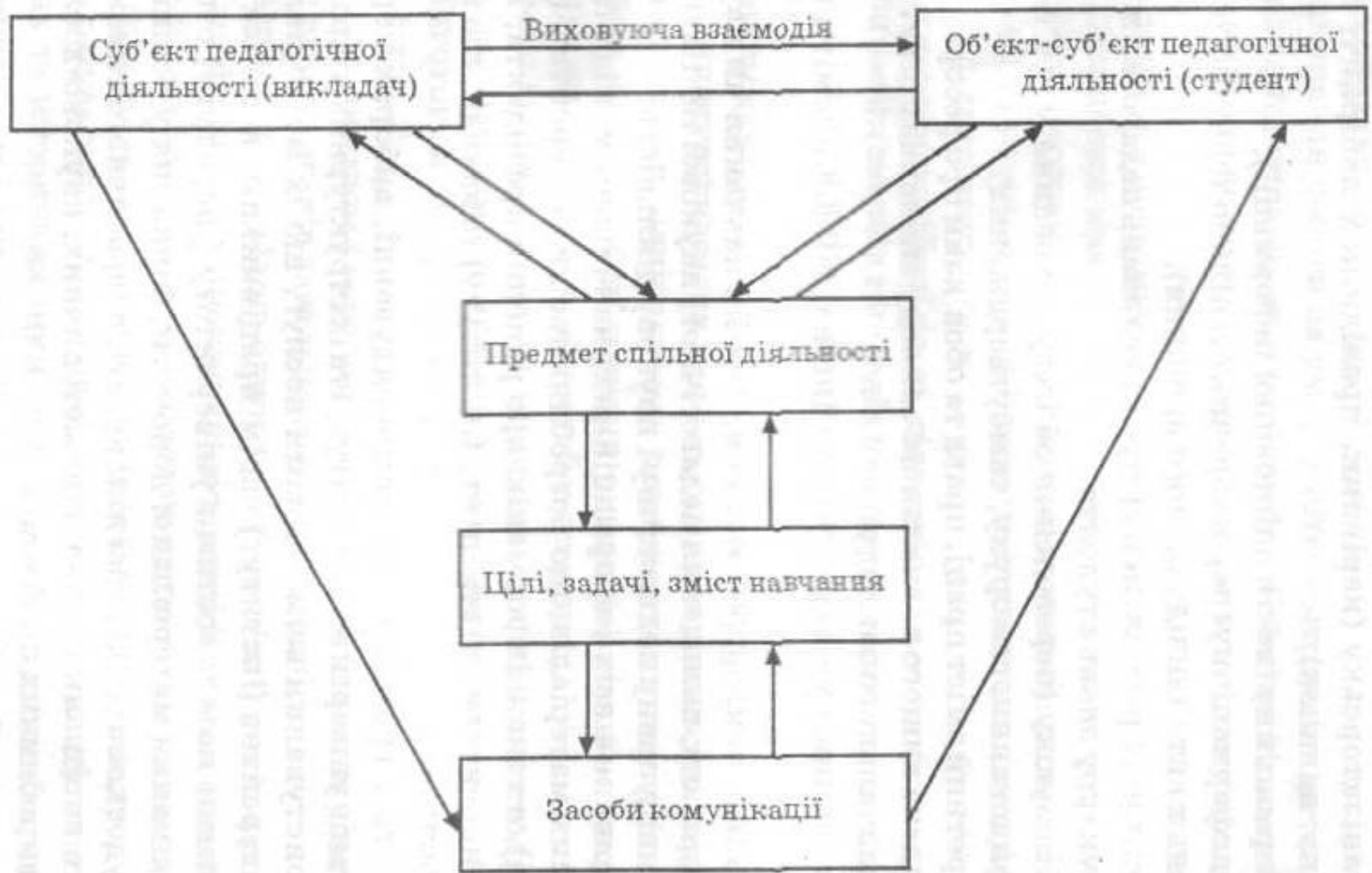

Рис. 3. Функціональні компоненти педагогічної діяльності.

або російською модель з функціональними компонентами

- Модель 2. Обозначены пять функциональных компонентов:
- 1) гностический; 2) проектировочный;
- 3) конструктивный; 4) организаторский и 5) коммуникативный – Н. Кузьмина .

про Професіоналізм викладача

вузу цитата *вчителя-новатора І.П.Волков* :

- „Якщо з дитинства виявляти і розвивати індивідуальні здібності студентів, у тому числі й творчі, то формування талантів стає таким же *звичайним явищем*, як і підготовка спеціалістів вищої кваліфікації взагалі, чи то слюсар, лікар, або директор підприємства”.

Щоб методи навчання “запрацювали”, педагог ВШ має:

- розвинути свої здібності педагога - інтелектуальні й організаторські, конструктивні, проєктивні й гностичні
- сприяти та направляти активність студентів як **суб'єктів педагогічної праці**
- **Зауваження.** багато в чому бути студентом означає мати гарний рівень **організаційних знань та вмінь**
- **Зауваження.** Організатор-педагог – це керівник, провідник у лабіринті знань, умінь, навичок

ВИСНОВОК

- методи навчання – це *способи спільної діяльності* викладачів і студентів, спрямовані на розв'язання навчальних завдань.
- якщо ти педагог вузу, то розвивай свої здібності – організаторські
- якщо ти студент вузу, то розвивай свої здібності – організаторські
- Спільне: метод-педагог-студент - оргздібності

Agenda (план виступу).

- Поняття про методи та прийоми навчання. Діяльність викладача.
- *Класифікація методів навчання. Модель ПД.*
- *Поняття про засоби навчання.*
- Поняття про технології навчання у вищій школі. Види робіт педагога вузу
- Поняття про сучасне інформаційно-освітнє середовище.

Класифікація методів навчання (МН)

Модель 2 ПД А.Маркова

Класифікація МН за дидактичною метою

(М.А.Данилов, Б.П.Єсипов):

Методи навчання

Методи набуття нових знань

Методи формування умінь та навичок

Методи застосування знань

Методи закріплення знань

Методи перевірки знань, умінь і навичок

Класифікація МН за дидактичною метою

(Ю.К.Бабанський):

Методи навчання

Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності

Методи організації і здійснення навчально-пізнавальної діяльності

Методи контролю й самоконтролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності

Класифікація МН за джерелом знань:

Методи навчання

Словесні

Наочні

Практичні

Словесні методи:

- розповідь;.
- пояснення;
- бесіда;
- навчальна дискусія;
- лекція;
- робота з літературою.

Практичні методи:

- вправи;
- лабораторні роботи;
- практичні роботи;
- практика.

Класифікація МН за характером пізнавальної діяльності студентів:

Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний

репродуктивний

проблемний

частково-пошуковий
(евристичний)

дослідницький

ИННОВАЦІЇ

- Метод проектів (Дж. Дьюї).
- Дидактичні ігри.

При виборі методів навчання слід враховувати:

- загальну мету та принципи навчання;
- особливості методики викладання конкретної навчальної дисципліни та її специфічні вимоги до відбору загальнодидактичних методів;
- мету, завдання і зміст матеріалу конкретного заняття;
- час, відведений на вивчення матеріалу;
- згадаємо також модель ПД

Модель викладача А. Маркової (рос.)

- 1) професійні психологічні і педагогічні знання - **орієнтовно-регулятивна функція** (структура знань педагога визначає структуру знань студента);
- 2) професійні педагогічні уміння;
- 3) професійні психологічні позиції і установки викладача;
- 4) особистісні особливості, що забезпечують оволодіння професійними знаннями й уміннями
- Неначе ніякого зв'язку з методами. АЛЕ... вибір методів пов'язаний з 10 педуміннями в моделі викладача

При виборі методів навчання слід враховувати також:

- **рівень підготовленості** студентів;
- **матзабезпеченість** навчального закладу - обладнання, ТЗН;
- **викладач** – можливості, особливості, особисті якості, рівень теоретичної і практичної підготовки, методичної майстерності.

10 груп педумінь як зв'язок методів і ПД А.Маркова

- 1. - побачити в педситуації проблему, сформулювати її у вигляді педзадач, орієнтуватися на студента як активного учасника освітнього процесу;
- 2. - пропрацювати **зміст** навчального матеріалу; вивчити стан психічних функцій студента, уміння виходити з його мотивації;
- 3,4,5, 6 - **комунікативна компетентність**;
- 7, 8 - **зворотний зв'язок** і контроль студента;
- 9,10 - власне **зростання** як педагога, оцінка своєї праці

ВИСНОВОК

- Є різні класифікації методів залежно від критерія
- праця викладача вищого навчального закладу - це висококваліфікована розумова праця щодо підготовки й виховання кадрів спеціалістів вищої кваліфікації
- викладач вищого навчального закладу виконує численні функції

Agenda (план виступу).

▣ *Поняття про засоби навчання.*

▣ Поняття про технології навчання у вищій школі.

▣ Поняття про сучасне інформаційно-освітнє середовище.

засоби навчання

- Ефективність застосування методів навчання, активізація пізнавальної діяльності студентів значною мірою залежить від засобів навчання педагога.

Засоби навчання –

це пристрої та предмети, які використовуються викладачами та студентами в навчальному процесі.

До засобів навчання належать:

- натуральні предмети;
- технічні засоби навчання;
- репродукції;
- символічні навчальні посібники;
- макети, моделі тощо.

ВИСНОВОК

- Для засобів навчання головне:
- Ефективність
- Чим їх більше, тим краще

Agenda (план виступу).

- **Поняття про технології навчання у вищій школі. Види робіт педагога вузу**
- **Поняття про сучасне інформаційно-освітнє середовище.**

Поняття про технологію навчання

- З часу виникнення дидактика шукала шляхів ефективної організації навчального процесу, які б гарантували досягнення успіху будь-яким учителем. Ще **Ян Амос Коменський** прагнув знайти такий загальний порядок навчання, за якого воно здійснювалося б за **єдиними законами природи**.

Ідеал цитата Коменський

в ідеалі, за єдиного досконалого методу навчання, “усе піде уперед не менш чітко, ніж іде годинник з правильно врівноваженими тягарями...” --- «майстерний розподіл часу, предметів і методу».

пошук побудови навчального процесу

- щоб був би **ефективним в умовах масового навчання**
- **Ідея технологічного підходу - Т-підходу**

про термін “технологія навчання”

- Внаслідок пошуків у 50-х роках ХХ ст. виникає один із провідних напрямків сучасної дидактики, що займається розробкою *відтворюваних дидактичних процесів і засобів*, які могли б уподібнити навчання до свого роду ***виробничо-технологічного процесу з гарантованим результатом.***

Перший варіант

- технологічна організація навчання й одночасно фундамент, на якому вибудовується педагогічна технологія 0 це є **програмоване навчання - ПН.**
- **ПН.** характерні риси:
  - конкретизація навчальних завдань
  - послідовна, поетапна процедура їх досягнення.

далі про Компоненти

- технологічна схема навчання = ідеї кібернетики + системний підхід.
- Процес навчання в єдності всіх його компонентів: *від мети до контролю результатів.*

Головна ідея Т-підходу

- ідея **відтворюваності навчальної технології**, що полягає в можливості її повторення й ефективного застосування будь-яким викладачем.

ПОНЯТТЯ

- «цілком відтворюваного навчального набору» включає:
- повний перелік навчальних завдань,
- критерії їхнього вимірювання
- критерії оцінювання,
- точний опис умов навчання.

У технологічному підході до навчання виділяють:

1. Постановка завдань і їхнє максимальне уточнення.
2. Орієнтація навчальних завдань, а разом з ними усього ходу навчання на гарантоване досягнення результатів.
3. Критеріальне оцінювання поточних результатів, корекція навчання, спрямована на досягнення поставлених завдань.
4. Заключна оцінка результатів.

Головна риса Т-підходу

- відтворюваність усього навчального циклу

Види сучасних педагогічних технологій:

- технологія модульного навчання;
- технологія розвиваючого навчання;
- особистісно орієнтована технологія;
- інформаційні технології навчання;
- технологія дистанційного навчання;
- ігрові технології та ін.

види робіт педагога ВНЗ

Поєднується:

- **Наукова** - теоретична складова, як розкриття нових закономірностей науки
- **практична** - читання лекцій, проведення лабораторних, практичних, семінарських, консультацій, заліків, екзаменів, рецензування і прийом захисту курсових робіт і проектів, керівництво практикою НДР студентів, керівництво дипломними роботами
- **навчально-методична діяльність** щодо підготовки навчального процесу, його забезпечення та удосконалення.

ВИСНОВОК

- Т-підход, технології навчання є пошук відтворюваності всього навчального циклу
- Ідеал майстерного навчання є *прийшов, побачив, переміг*
- 3 основні види робіт педагога ВНЗ та їх гасло – бути у всьому досконалим

Agenda (план виступу).

школі. Види робіт педагога вузу

- Поняття про сучасне інформаційно-освітнє середовище.

педагог ВНЗ:

- гуманізація
- гуманітаризація
- диференціація
- диверсифікованість
- стандартизація
- багатоваріантність
- багаторівневість
- фундаменталізація
- інформатизація
- індивідуалізація
- безперервність

Інформаційно-освітнє

середовище — ознака сучасної освіти

- ✓ багатоаспектна педагогічна реальність
- ✓ сукупність необхідних психолого-педагогічних умов
- ✓ сучасні технології
- ✓ програмно-методичні засоби навчання
- ✓ інформаційні технології
- ✓ супроводження та розвиток пізнавальної діяльності
- ✓ сприяння розвитку особистостей викладачів та студентів
- ✓ процес вирішення освітніх завдань.

Цитата, а також, як гарно для педагога ВНЗ вміло спілкуватися

- *навчання - це не проста передача інформації, знань, а складні людські взаємини В.О. Сухомлинський.*
- *виховують студентів не тільки знання, але й сама особистість викладача.*
- Професіоналізм спілкування - це готовність і вміння використовувати системні знання у взаємодії зі студентами.

Критерії продуктивного педагогічного спілкування

- створення сприятливого психологічного клімату
- формування добрих міжособистих взаємин в академічній групі
- мотивування студентів і вплив.

Структур ПД. Три складові

професіоналізм як інтегровану якість:

- професіоналізм знань,
- професіоналізм спілкування,
- професіоналізм самовдосконалення

ВИСНОВОК

- ✓ **Методи, засоби, технології навчання** є рушії сучасної освіти.
- ✓ Інформаційно-освітнє **середовище** - багатоаспектна педагогічна реальність.
- ✓ **Критерії** продуктивного педагогічного спілкування – сприятливий клімат.
- ✓ В **структурі ПД** є три складових компонента: професіоналізм знань, професіоналізм спілкування, професіоналізм самовдосконалення.
- ✓ **Бажаю вам бути досконалими!!!**

Рекомендована література:

- **Алексюк А.А. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія. – К., 1998.**
- **Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – К.: Центр учбової літератури, 2003.**
- **Нагаєв В.М. Методика викладання у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Центр учбової літератури, 2007.**

Рекомендована література:

- **Ортинський В.Л. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.]. – К.: Центр учбової літератури, 2009.**
- **Слепкань З.І. Наукові засади педагогічного процесу у вищій школі: Навч. посібник. – К.: Вища шк., 2005.**
- **Фіцула М.М. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. – К.: Академвидав, 2006.**